

Luomutoimijoille laaditut ohjeet

**Luomutuotannon ohjeet 2021 – Kick Off-tilaisuus
Ruokavirasto 16.3.2020, skype-yhteys**

Brita Suokas Luomuliiton asiantuntija

Luomuliitto on
Valtakunnallinen luomutuottajien yhteistyöjärjestö

Tehtävänänto Kick-off-tilaisuuteen

- Mitä toivot 1) oppaalta ja
- 2) prosessilta, joka johtaa valmiiseen oppaaseen
- Lähinnä yhteenveto mikä toimijoille (=maatilat ja muut luomuyritykset) on kaikkein tärkeintä, kun teemme uuden oppaan.

Luomualan aiempia ajatuksia

Palaute Eviran luomuohteista - Haastattelut 2015

- 47 luomukotieläintuottajaa, mukana kaikki ely-alueet ja kaikki tuotantosunnat
- luomuvalvonta-asiantuntijat, 9 ely-keskuksesta
- valtuutetut tarkastajat, 10 eri puolilta maata

- Tuotantoehdot saivat kouluarvosanaksi 7+
- Sanallinen arvio:
- Eviran tuotantoehtovihot ja viljelijäkirjeet ovat liian monimutkaisia kieleltään

Kehittämissuhteet haastattelusta ja työpajoista

- Tuotantoehdot ja viljelijäkirjeet kieleltään kansantajuisemmiksi.
- Useampi lähetys vuodessa, vähemmän asiaa kerralla ja ajankohtaisuus nykyistä paremmin huomioon
- Tulee nopeuttaa epäselvien tulkintojen ratkaisuiden tekemistä, nyt keskeneräisyys voi kestää vuosia
- Idea” Valtakunnallinen helpdesk-palvelu, josta saa apua dokumenttien kokoamisen vaatimukseen, ja saa tiedon, ovatko tuotantoehdot muuttuneet”

LUOMULIITTO

Syksyllä 2019 järjestöt Ruokavirastolle

- Nostivat esille luomuohteiden vaikeaselkoisuuden, mikä on johtanut alueellisten ELY-keskusten omiin käytäntöihin eli siihen, että säädösten ja ohjeiden tulkinnat vaihtelevat ELY-keskusten välillä.
- Vastauksessaan Ruokavirasto lupasi ottaa kirjeessä esille nostetut hankalat tuotantoehtojen yksityiskohdat käsittelyyn uusissa ohjeissa 2021.
- Hyvä asia, odotan, että toteutuu.

Toiveet laadintaprosessille

Tuloksena suomalaisen luomutuotantojärjestelmän kuvaus

- Laadintatiimien työskentelyn tulee keskittyä siihen, että luomutuotantosäännöt kuvailevat viljelytavan, jolla Suomessa tuotetaan kuluttajien haluamaa eläinten hyvinvointiin panostavaa ja planeetan kestävyysrajoja kunnioittaen tuotettua ruokaa, joka on kuluttajalle mahdollisimman täysarvoista ja turvallista ravintoa.

Työstämisprosessi 1/2

- Tulee olla aito mahdollisuus luomutoimijoiden ja luomuvalvontaviranomaisien väliseen keskusteluun käytännön yksityiskohdista, joista ohje kirjoitetaan
- Motivoi ja lisää sitoutuneisuutta
- Suora ylhäältä annettu tulkinta tyyliin ”asia on lain mukaan näin, sopeudu tai lopeta luomu” ei johda hyvään yhteistyöhön ja sitoutumiseen
- Riskinä, että vieraannuttaa toimijan luomualalta pois

Työstämisprosessi 2/2

- Käsittely erikseen siat, siipikarja ja mehiläiset. Kuin myös naudat, lampaat ja vuohet erikseen.
- Tulee huomioida maataloilla tapahtuva luomuelintarvikkeiden valmistus ja toiminnan valvonta
- On tehtävä selväksi milloin on kyse tuotteiden jalostamisesta alhaisen jalostusasteen valmistuksen menetelmällä ELY:n valvonnassa
- ja milloin on välttämätöntä liittyä Ruokaviraston elintarvikejatkjalostuksen valvontaan

LUOMULIITTO

Mitä tarkoittaa laadintatiimi ”peltoviljely myös tukiasiat”?

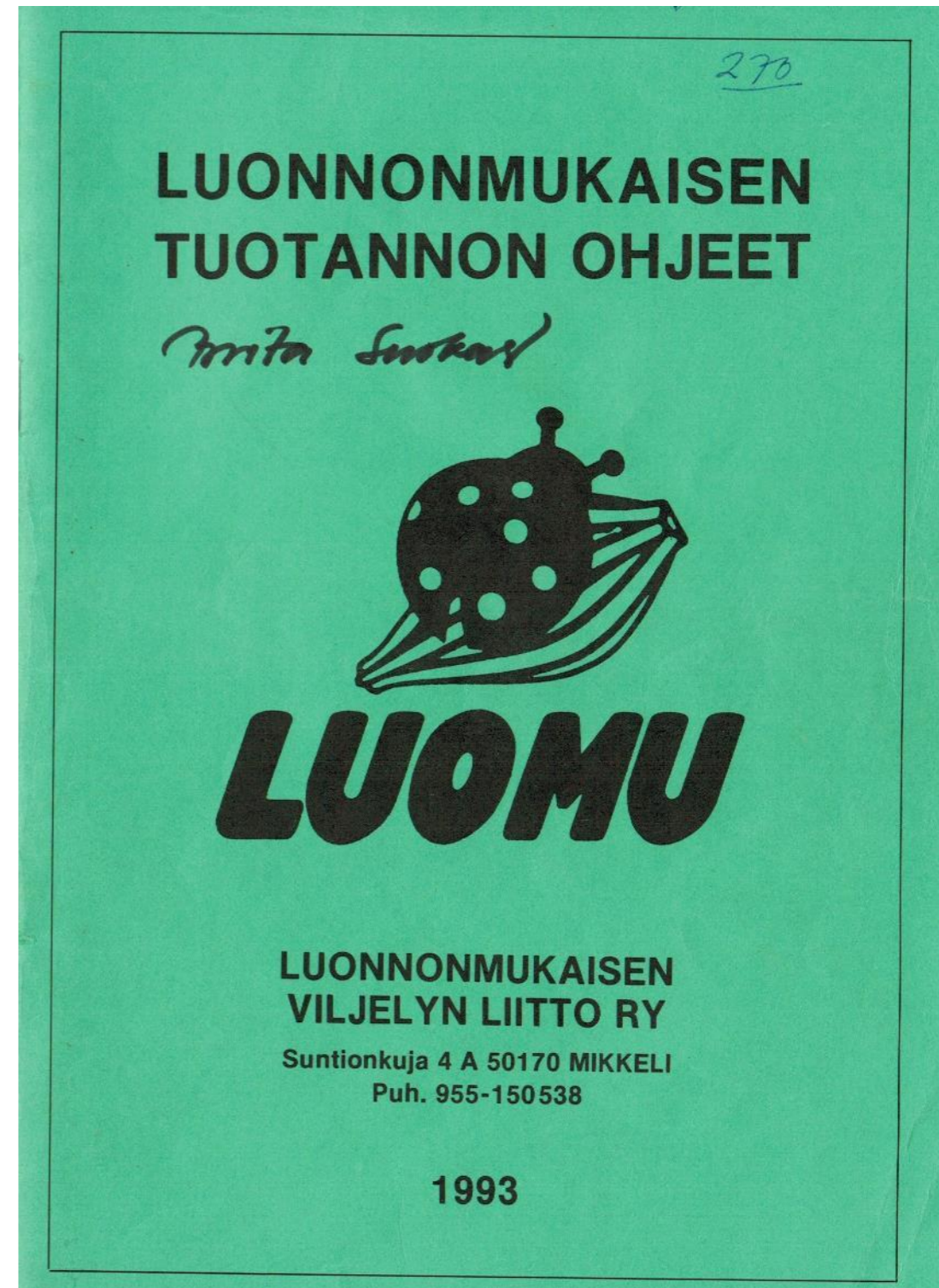
- Onko tarkoitus yhdistää maksajavirasto-Ruokaviraston ja luomutarkastusvirasto-Ruokaviraston aiheet yhteen? Jos niin, mielestäni sille tielle ei pidä lähteä.
- Tukiin liittyvät asiat tulee tuoda esille toisaalla, ei luomutuotantosääntöjä ja luomusertifiointia käsittelevissä ohjeissa
- Luomukorvausasiat ja ohjeet tukihakemuksen täyttämiseen löytyivät viime vuonna Viljelijätukien hakuoppaasta,
- mihin ne tulee sijoittaa jatkossakin.

LUOMULIITTO

Toiveet oppaalta / oppailta

- Erityisen tärkeää olisi, että tulevaisuudessa sovellettaisiin elintarviketuotannossa ja muussa uudistuvien luonnonvarojen hyödyntämisessä luonnontalouden toimintaperiaatteita noudattavaa tuotantotekniikkaa.
- Luonnonvaratyöryhmän muistiosta Anon 1976

Ohjeiden tulee puhua käytännön kieltä

- Kieliasun selkeys, käytännönläheisyys ja muotoilun täsmällisyys, niihin tulee panostaa.
- Pelkkä EU-lakitekstin suomentaminen ei riitä.
- EU-asetuksen tuotantosäännöt ovat kuin Raamatun sanaa
- ohjeet ovat katekismus, jossa kerrotaan miten määräys toteutetaan käytännön elämässä.

Suora lukijan puhuttelu käyttöön

- Opastetaan lukijaa menettelemään oikein eri tilanteissa.
- Suora sanajärjestys, ei monipolvisia lauseita, lauseenvastikkeita ja passiivimuotoja.
- Esimerkiksi Ruotsi KRAV
- *Så här gör du för att få ett certifikat*
- *Du ska informera certifieringsorganet om alla väsentliga ändringar i verksamheten.*

LUOMULIITTO

Annostellaan sopivina paloina

- Kappalejaottelut, lyhyitä lauseita, ei pitkiä tekstimassoja.
- Sivu vuodelta 1993

8.5. Elintarvikkeiden käsittely

8.5.1. Vilja ja viljavalmistet

Viljan varastointi

Keräyksen ja säilytyksen aikana on huolehdittava, että LUOMU-tuotteet eivät sekoitu muiden tuotteiden kanssa. Siilot ja varastot on puhdistettava tavanomaisten tuote-erien jälkeen huolellisesti varastoinnin ja kuljetuksen tapahtuessa samoilla välineillä.

Varastossa esiintyvien homeiden, hyönteisten ja jyrsijöiden torjunnassa suositellaan luonnollisia ja biologisia menetelmiä, kuten termistä desinfiointia, jäädyttämistä ja loukkuja. Tarvittaessa sallitaan tyhjiä varastojen käsittely luonnollisella pyretriinillä.

Viljan kuivatus

Suosittelaa kuivausta kohtuullisessa lämpötilassa, jotta viljan itämiskyky ja elinvoimaisuus säilyisivät.

Viljan jauhatus

Suosittelaa jauhatusta mahdollisimman lähellä leipomisajankohtaa ja jauhatusmenetelmiä, jotka eivät tarpeettomasti nosta jauhon lämpötilaa.

Vain viljaa sisältäviin tuotteisiin ei saa käyttää mitään lisäaineita.

Ruokaleipä ja viljapohjaiset einekset

Sallitut kohotusaineet: tuore- tai palahiiva, LUOMU-laatuinen hapanjuuri tai muut luonnolliset kohotusaineet
Sallitut lisäaineet: suola, mausteet
Kielletty: muut lisäaineet

Konditoriatuotteet

Sallitut kohotusaineet: tuore- ja palahiiva, natriumbikarbonaatti (sooda), kaliumkarbonaatit (potaska), ammoniumkarbonaatit (hirsensarvisuola) sekä lisäaineluettelon sallimia ainesosia sisältävät leivinjauheet
Sallitut lisäaineet: suola ja mausteet, kelatiini
Kielletty: muut lisäaineet

Peltien ja muottien rasvaukseen suositellaan LUOMU-laatua olevaa öljyä tai voita, myös leivinpaperia saa käyttää.

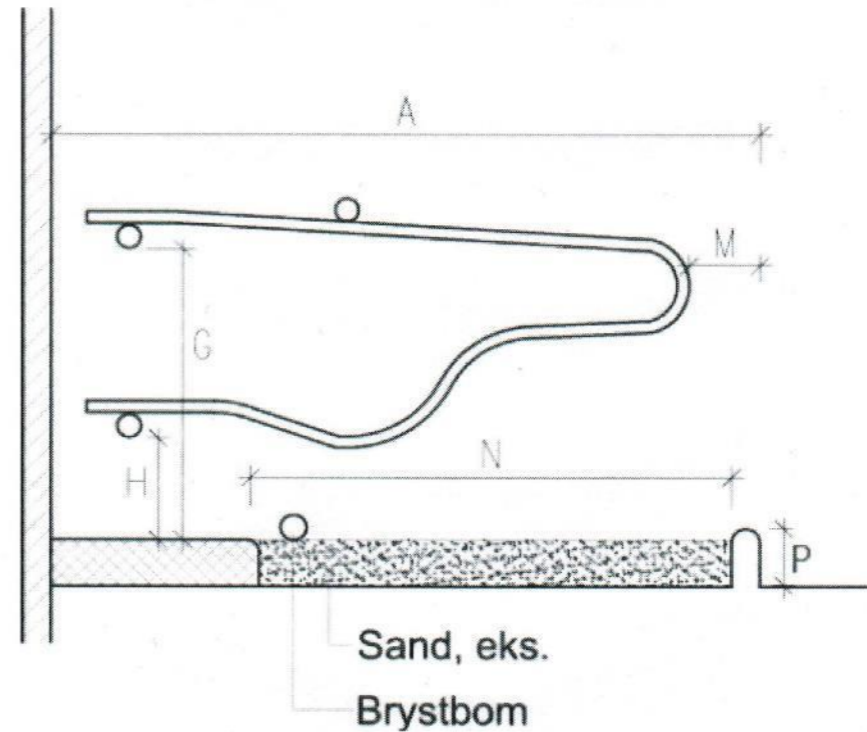
Leivonnassa käytettävien lauta- ja sirotejauhojen tulee olla LUOMU-laatuista.

Idätetyt siemenet

- Idätyksessä käytettävien siementen tulee olla LUOMU-laatua.
- Siemeniä ei saa käsitellä kemiallisesti ennen kasvatusta.
- Idätykseen tulee käyttää vain vettä.
- Valmiita ituja ei saa käsitellä säilöntäaineella.

Käytetään piirroksia ja kuvaajia

- Kaavioita ja taulukoita
- Esimerkki Tanskasta makuuparren mittauskohdat

FIGUR 4

Sanastoja, lukuapuja

- Määritelmiä, joissa avataan luomuvalvonnan erikoissanasto
- Tanskalaisilla tähti osoittaa, että asialle tai sanalle löytyy selitys ohjeissa olevasta määritelmät-listasta.
- *Alle ord markeret med * i teksten er defineret i definitionslisten, som du finder i bilag 12*
- Krav-ohjeissa on symboleita, joilla opastetaan lukijaa huomioimaan muutoksia ja löytämään lisätietoja ja lomakkeita.

LUOMULIITTO

Tarvitaan useampia kuin yksi julkaisu

- Alkutuotannon eri tuotantosuunnat, kasvit ja eläimet
- Oma opas mehiläistarhaukselle
- Oma opas keruutuotannolle
- kumpikin on aivan omanlaisensa toimintaympäristö
- Oma opas alkutuottajille elintarvikejalostuksesta ja luomuviittauksin tapahtuvasta markkinointiviestinnästä

LUOMULIITTO

Kasvintuotannon jaottelu

- Kasvinviljely
- erikseen luvut peltokasvien tuotanto ja puutarhakasvien tuotanto
- Kasvihuonetuotanto – idut ja versot
- Siementuotanto ja taimituotanto
- Sienten viljely

Ohjeet eläinlajeittain

- Lihasiipikarja, eri lajit: Tulee paljon uutta luomuasetusuudistuksen myötä
- Munivat kanat
- Lypsylehmät ja lypsyvuohet, lypsylampaat
- Emolehmätuotanto
- Sikojen kasvatus: oma luku villisiat - ei tarvitse olla 1.1.2021 valmiit
- Lammastalous
- Hevoset

LUOMULIITTO

Jatkotyöskenntely tuotantosäännöt uusille luomueläinlajeille

- EU-luomuasetukset määrittelevät uusia tuotantosuuntia
- Kanien kasvatus – ei tarvitse olla 1.1.2021 valmiit
- Tarhatut hirvieläimet - ei tarvitse olla 1.1.2021 valmiit
- Vesiviljely, kalat, ravut, simpukat, levät - ei tarvitse olla 1.1.2021 valmiit

LUOMULIITTO

Ja kaikkiin eri oppaisiin

- Luku: Liittyminen valvontaan eli sitoutuminen luomun tuotantosääntöjen noudattamiseen
- Luku: Luomutoimijan velvollisuudet ja oikeudet
- Sisällysluettelossa esim.
- tarkastuksien vastaanottamisen velvoite
- tuotantosäännöistä poikkeamisesta syntyvät seuraamukset ja niiden määräytymisen kuvaukset
- toimijan mahdollisuus vastineisiin ja palautteeseen
- kuinka valvonnasta erotaan hallitusti

LUOMULIITTO

Kaikkiin eri oppaisiin myös

- Luku, jossa luetellaan vuodesta 2020 muuttuneet asiat, näin tehden viritetään lukupalut ja helpotetaan itselle olennaisten asioiden löytämistä.
- Muutokset elintarvikkeiden valmistusmenetelmissä, Muutokset kasvintuotanto-ohjeissa, Muutokset eläintuotannon ohjeissa, Muutokset siirtymisessä luomuun, Muutokset nykyisin käytössä oleville rakenteille ja rakennusratkaisuille jne.
- Näin on vuosia tehty Tanskan OEKologivejledning ja Ruotsin KRAV-ehdoissa sekä brittien Soil Association luomustandardissa aina kun ohje on päivitetty

LUOMULIITTO

Ajatus julkaisutavasta

- Ruokaviraston materiaali on ollut pääosin painettua tai muotoiltua niin, että sen voi itse printata
- Web-maailma mahdollistaa toisenlaisten kokonaisuuksien tuottamisen ja julkaisut kuin painetut oppaat
- Nettijulkaisemisen suomat toiminnallisuuden mahdollisuudet tulee ottaa käyttöön
- Hyvä esimerkki Ruokaviraston vuoden 2019 tukihakuopas
- Lukijalle on vaihtoehdot pdf ja nettiopas. Nettiopas toimii tabletilla ja puhelimella hyvin, jolloin kulkee mukana helposti.

LUOMULIITTO

Kiitos ja yhteyksiin!

- luomuliitto@luomuliitto.fi
- luomulehti@luomuliitto.fi
- [http://www.luomuliitto.fi/luomutuotanto/
neuvonta/](http://www.luomuliitto.fi/luomutuotanto/neuvonta/)

LUOMULIITTO

Lähteet

- Luomuvalvonta pakollisesta rutiinista vahvuudeksi luomueläintiloilla-hanke
- <https://luomu.fi/tietopankki/wp-content/uploads/sites/4/2016/07/Suokas-B.-Luomuelaintuotannon-valvonnan-nykytilakartoituksen-tuloksia-09062016.pdf>
- Kuinka luomu määritellään
- <https://luomu.fi/tietopankki/miten-luomu-maaritellaan/>
- Viljelijätukien hakuopas 2019
- <https://ruokavirasto.mobiezone.fi/zine/518/cover>
- Landbrugsstyrelsen / Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion 2020
- <https://lbt.dk/tvaergaende/oekologi/jordbrugsbedrifter/vejledning-om-oekologisk-jordbrugsproduktion/>
- Regler för KRAV-certifierad produktion utgåva 2019-20
- <https://www.krav.se/regler/kravs-regler-2019-2020/>

LUOMULIITTO